

รายงานวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “การพัฒนาสมรรถนะขององค์กรปกครองท้องถิ่นและองค์กรชุมชน ในการพัฒนาและการใช้ทุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาความยากจน” ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง 2 ปี การศึกษาในปีแรก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานะทุนทางสังคม และวิเคราะห์ทุนทางสังคมขององค์กรชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีพื้นที่เป้าหมายของการวิจัย 4 พื้นที่ คือ อบต. บ้านคง อำเภอบุตรรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อบต.พังแดง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร อบต.ยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด และ อบต.เลี้ยวไสย์ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

ทุนทางกายภาพของพื้นที่ที่ทำการศึกษาทั้ง 4 พื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยสภาพภูมิประเทศ พื้นที่ทำกิน ทรัพยากรส่วนรวมได้แก่ ลำน้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง ป่าไม้ ยังคงมีอยู่ และมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชากร อย่างไรก็ตาม พบว่ามีการนำเอาทุนทางกายภาพเหล่านี้ มาใช้ประโยชน์หลากหลายรูปแบบ และมีความเสื่อมโทรมร่อยหรอลงอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกันประชากรในพื้นที่วิจัย ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับพื้นฐานจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีคนในวัยแรงงาน อพยพไปทำงานต่างถิ่นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานะของทุนมนุษย์ของพื้นที่เป้าหมายของการศึกษา แม้ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว แต่ก็ยังพบการปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมอยู่อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะประเพณีการทำบุญของชุมชนตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ แสดงให้เห็นถึงการมีอยู่ของสต็อกของทุนทางวัฒนธรรม ถ้าหากพิจารณาในด้านเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ จะพบว่าชาวบ้านในชุมชน ไม่ได้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเพียงอย่างเดียว แต่จะประกอบอาชีพอย่างอื่นควบคู่กับการประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่สำคัญก็คือ ทุนการเงินได้เข้ามามีบทบาทในการประกอบอาชีพที่หลากหลายของชาวบ้าน และความจำเป็นในการใช้ทุนการเงินในการประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพทางการเกษตร หรืออาชีพนอกการเกษตร ได้ทำให้ชาวบ้านมีหนี้สิน รายงานการวิจัยฉบับนี้ เสนอให้สร้างเครื่องมือในการประเมินทุนต่าง ๆ เหล่านี้ ที่ง่ายต่อการนำมาใช้งาน สำหรับองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การนำเอาทุนทางสังคมมาใช้ในการพัฒนาต่อไป

This report is a part of a research project title “The Capacity Building of Local Government and Community Organization to Develop Social Capital and Use Social Capital for Poverty Reduction.” with duration of two years. The objective of the first year of project is to study and identify the state of being of social capital of the Tambon Administrative Organization – TAO. Four TAO were selected as the target of this study, including Ban Dong, Uborat District of Khon Kaen Province, Pang Deang, Dong Luang District of Mukdaharn Province, Yang Kham, Pon Sai District of Roi-Et Province, and Leoi Wang Sai, Puluang District of Leoi Province. In order to achieve this aim, Participatory Action Research was employed, and findings are summarized below.

The physical capital of the study sites which are comprised of geographical aspect, cultivate land, and common/natural resources such as forests and water resources are remained and continued to play its role in supporting livings of local. However, it is found that physical capital has been utilized in a number of ways, resulting in the deterioration of this type of resource. Similarly, people in the study sites obtained primary up to lower secondary education. Scores of the population migrate to work outside, resulting in the state of human capital of the study site. Although there has been rapid social and economic change, tradition practices, especially that associated with heet sip song kong sip si (twelve rule of conduct) continue to prevail. This indicates a good stock of cultural capital. In respect with economy and occupation, it is found that villagers are not earning their living entirely from farming. They take a number of occupations along with agriculture. More importantly, monetary capital has been increasingly playing its role in the diversification of occupation, as financial capital is necessary for investing in both agriculture and non-agricultural occupations. As a result, villagers have been growing chronic indebtedness. This study recommends that the set of tools to evaluate social capital that are easy of using must be developed for the TAO, in order to enhance the ability of the TAO to employ social capital in their development projects.